

Stockholm den 13 september 2024

R-2024/1097

Till Justitiedepartementet

Ju2024/01139

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 16 maj 2024 beretts tillfälle att avge yttrande över promemorian Ett effektivare informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna inom EU.

Sammanfattning

Advokatsamfundet – som hänvisar till tidigare yttranden i fråga om informationsutbyte mellan myndigheter¹ – har i huvudsak inget att erinra mot förslagen i promemorian, men vill särskilt framhålla följande.

Synpunkter

I promemorian behandlas genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/977 av den 10 maj 2023 om informationsutbyte mellan medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och om upphävande av rådets rambeslut 2006/960/RIF (informationsutbytesdirektivet). Informationsutbytesdirektivet innehåller bestämmelser om gränsöverskridande informationsutbyte för att förebygga, upptäcka och utreda brott. För att genomföra direktivet föreslås i promemorian nya regler i förordningen (2017:504) om internationellt polisiärt samarbete.

¹ Se Advokatsamfundets remissyttrande den 24 februari 2021 över promemorian En kompletterande bestämmelse om villkor som andra länder ställer upp vid informationsutbyte om brott och däri gjorda hänvisningar till ytterligare remissyttranden. Se även Advokatsamfundets remissyttrande den 23 september 2011 över promemorian Utbyte av uppgifter ur kriminalregister mellan EU:s medlemsstater (Ds 2011:15), liksom remissyttrande den 12 januari 2024 över betänkandet Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – en ny huvudregel.

Allmänna synpunkter på förslaget

Advokatsamfundet har förståelse för de intressen som ligger bakom förslagen i promemorian, baserade på informationsutbytesdirektivet, och anser det mycket viktigt att kunna arbeta över landsgränserna inom EU för att på ett mer effektivt sätt kunna säkerställa att myndigheterna kan förebygga, upptäcka och utreda brott.

Advokatsamfundet har därför i huvudsak ingen erinran mot förslagen i promemorian. Samtidigt är det av stor vikt att reglerna ges en utformning och ett innehåll som inte skapar oförutsebarhet eller går för långt vad gäller intrång i den personliga integriteten. Denna utgångspunkt måste gälla även om det åligger Sverige som medlemsstat att genomföra det aktuella EU-direktivet och dess tvingande bestämmelser.

För att nå ett rimligt hänsynstagande till de olika intressena är det nödvändigt att uppställa principer för när ett informationsutbyte mellan de olika så kallade nationella kontaktpunkterna och olika behöriga brottsbekämpande myndigheterna i de olika medlemsstaterna kan ske. Det måste också finnas skyddsåtgärder, jämte kontrollmekanismer, som ger enskilda individer praktiska möjligheter att tillvarata sina rättigheter på ett sådant sätt att Europakonventionen, och artiklarna 7 och 8 i EU-stadgan om skydd för personuppgifter, kan upprätthållas. Advokatsamfundet vill i sammanhanget också särskilt uppmärksamma risken för att ett utökat utbyte av information kan komma i konflikt med grundlagsskyddet i 2 kap. 6 § regeringsformen (RF) mot kartläggning av medborgarna. Det finns visserligen regler såvitt avser personuppgiftsbehandlingen när informationsutbyte äger rum, rörande enskildas rättigheter, tillsyn, sanktionsavgifter, skadestånd och rättsmedel. Advokatsamfundet anser emellertid att det även borde övervägas, eller i vart fall ytterligare analyseras, att även införa sådana bestämmelser i själva regelverket om informationsutbytet avseende rättsmedel för den enskilde misstänkte, för det fall det inte fallerar i själva personuppgiftsbehandlingen utan i andra avseenden.

I promemorian (s. 48-49) behandlas frågan om dessa bestämmelser, med hänsyn till regelverket i regeringsformen, ska meddelas i lag eller i författning av lägre nivå. I promemorian konkluderar man att den omständigheten att redan tillgängliga uppgifter utbyts med andra brottsbekämpande myndigheter i EU, därmed inte innebär ett sådant betydande intrång i den personliga integriteten som avses i 2 kap. 6 § andra stycket RF.

Advokatsamfundet delar inte denna uppfattning utan anser att detta utbyte av information innebär ett betydande intrång i den personliga integriteten, varför dessa bestämmelser bör meddelas i lag och inte i förordning.

Särskilda synpunkter på förslagen

I 10 kap. 9 § i förslaget till förordning om ändring i förordningen om internationellt polisiärt samarbete, framgår att en begäran om information enligt 5 eller 6 § får avslås, om den avser information om en gärning som inte motsvarar ett brott i Sverige eller som motsvarar ett brott för vilket svensk rätt föreskriver högst ett års fängelse. I promemorian framgår (s. 68 andra stycket) – utan närmare motivering – att det saknas skäl att göra denna bestämmelse tvingande.

Advokatsamfundet delar inte heller denna uppfattning. Med hänsyn till proportionaliteten i regelverket, den enskilda misstänktes skydd för sina rättigheter, kan det aldrig vara rimligt att lämna ut information till en utländsk brottsbekämpande myndighet när det avser ett brott som inte motsvarar ett brott i Sverige. Den synpunkten väger möjligen inte lika tungt för det andra undantaget, där det rör brott för vilket svensk rätt föreskriver högst ett års fängelse, men även där kan det med hänsyn till individen ifrågasättas om informationsutbytet bör äga rum. Dessa bestämmelser bör därför göras tvingade.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander